

(המשך מעמוד 57)

גלה ובניסיונותיו המדעיים בבניי-אדם. לוסין: "בניגוד ליומני-החדשות ולסרטיים בריטיים, הסרטים הגרמניים וכתבות השואה הישנים בדיקה קפדנית וההילה על שולחן-העריכה. ישבנו יום אחד מול שולחן-העריכה, התבוננו בסרטים שלא היה לנו כל מושג מה שיש בהם, אם זה גיטו זה או גיטו אחר, וביקשנו מהפרופסור יהודה באואר לבוא ולסייע לנו באיתור ובניהוי התצלומים.

"הא ישוב העיר את הערותיו. ואז למר"א התצלום של צמדים-צמדים הפוסעים ב"מסך קבץ, אלה התאומים והגמדים של הדי"ר יוזף מנגלה". בדיקה מקרוב גילתה שבאמת היו אלה התאומים והגמדים, ש"מנגלה ערך בהם את ניסיונותיו המדעיים". אחת מניצולות מחנות-הריכוז, שסבלה מנחת-ידו ומנחת-ניסיונותיו של הדי"ר מנ"גלה, היא רות אליעזר, שאותה על-ידי נעמי קפלנסקי.

סיפורה: "היינו שתי נשים ראשונות שחזרו מאיזשהו טרנספורט... הטרנספורט טים שעוזבים את אושוויץ יש להם יעד. כולנו חשבנו שהטרנספורטים הולכים לי גאו. כששינונו כבר באושוויץ ידענו שיש גאו. כך והנה אנחנו באנו הנה. סנסציה עד כדי כך גדולה שזה הגיע לאוזניים של מנגלה.

"מנגלה בא לבקר אצלנו: איפה שתי הנשים שחזרו? והוא התחיל לשאול אותי: את עברת את ה... הוא לא השתמש ב"סלקציה", עברת את ההפרדה, או משהו כזה, הוא אמר, איזו מילה בגרמנית. אמרתי כן, הוא לא יכול היה להבין איך שתי נשים בהריון הצליחו להימלט. אז ב"קול ובפנים סרקסטיים - לא סרקסטיים, יותר אירוניים הוא אמר לי: נו, תלכי ל"דת, ואת תראי אחר כך. לא תיארת לי מה שמחכה לך."

"ילדתי ילדה. למחרת הגיע מנגלה. נתן את ההוראה לקשור את השדיים שלי, כדי שלא אוכל להניק את הילדה, והילדה בכתה מרעב. לי החלב עלה וסבון לא היה. צמר-גפן לא היה. חיתולים לא היו. משהו נתן לי כמה חתיכות של איוושהי כותנת לילה, ובוזה עטפנו את הילדה. הילדה נורא בכתה. לקחתי את הלחם היומיומי שקיבלתי. טבלתי אותו בקפה שחור או במרק שקיבלנו, ונתתי את זה למצוץ לילדה שלי, כי לא יכולתי להניק אותה. פעמיים ביום הגיע מנגלה לראות אם אני... והוא התחיל למדוד את הילדה ועשה לו כל מיני... כתב את הרשמים שלו.

"הילדה היתה נראית נורא. אחרי של"ו שהימים זה היה סבל בלתי אפשרי. היא כל הזמן בכתה ובכתה והתחילו פצעים בכל גופה. התחילה להתנפח. אחרי שמונה ימים הילדה כימעט לא נשמה יותר. כל יום עד אז ישב מנגלה ליד המיטה שלי בצורה מאוד נחמדה, הייתי אומרת, ושאל כל מיני שאלות על החיים שלי, ועל הסביבה, ועל טרזינגשטאדט וכל מיני... אני נאלצתי לענות לו בכל המצב הזה האיום, שהוא ראה שהילדה ככה מתנפחת...

"ביום השמיני הגיע מנגלה ואמר לי: "מחר תהיי מוכנה, אני בא לקחת אותך עם הילדה. ידעתי שמחר אני הולכת לגאז, זה היום האחרון שלי. התחלתי נורא לבכות ולצעוק. אני חושבת שיצאתי מדעתי והגיעה אלי רופאה, שהיא עבדה שם, ושאלה אותי למה אני צורחת. אני אמרתי לה שמחר אני הולכת לגאז, והיא אמרה: אני מוכרחה להציג אותך. היה בתשע כיבוי-אורות, ופיתאום הרופאה, אותה רופאה, הפיעה עם רובה ביד בצורה קצרה אמרה לי: תני את זה לילדה שלך. אמרתי: מה זה? אמרה לי: מורפיום. גנבת את זה. אמרתי: מה זה, את רוצה שאני אמית את הילדה שלי? אז היא אמרה לי: נשבעתי פעם אחת שבועת-היפוקרטס, ואני רוצה לה ציל את החיים שלך, אבל אני לא יכולה להמית. את מוכרחה לעשות את זה.

"דיברה, דיברה, עד שלא היה לי כוח להתגדות יותר, ועשיתי את זה... אני הרוצחת של הילדה שלי. בלילה לקחו את הגופה הקטנה. בבוקר אני הייתי מוכנה ללכת עם מנגלה. מנגלה הופיע ואמר לי: כאשר ראה אותי בלי הילדה איפה הילדה? אמרתי: הלילה נפטרה. הוא רץ החוצה לחפש את הגופה. אבל את הגופה הקטנה בערימה הוא שאספו כל יום באושוויץ, אפילו מנגלה לא היה יכול למצוא..."

תאיהגאזים בדכאו

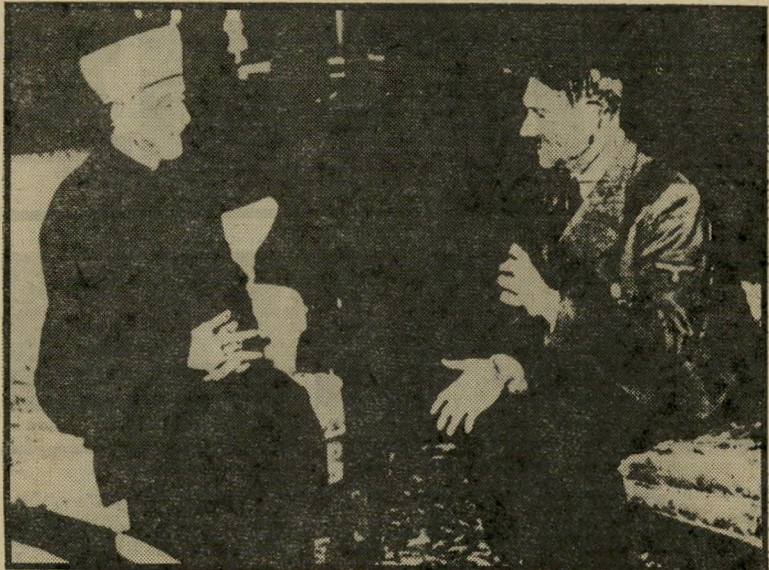
אחת מתעלומות השואה התבררה במ-

הלך הכנתו של פרק זה: תעלומת התייעוד הקולנועי של תאיהגאזים, שבהם הוש"מדו מיליוני יהודים. במהלך פיתרון תעלומה זו נערך קרב קפני בין במאי הסרט, ניסים מוסק, ובין עורכי הסידרה והיועצים המדעיים שלה.

לוסין: "כאשר ערכתי את תחקיר הרקע של תקופת השואה בגרמניה למדתי כי נושא זה הוא בכחית פרודוקציה טל"וויזיונית בפני עצמה, ועד מהרה החלטתי להפנות את עיקר המאמצים לאיתור סירטייהקולנוע מהשואה בארכיון הסרטים של בית-לוחמי הגיטאות בקיבוץ לוחמי הגיטאות, מכיוון שהם ערכו כבר

3-8 בעמוד האש) - סרט מצולם על מחנה-דאכאו, שהיה למעשה מחנה-הריכוז כו הנאצי הראשון. בחומר הזה היה צילום קולנועי של תאיהגאזים. הבאתי את זה למוסק, זה חומר טוב מבחינה קולנועית. רואים בו את המקלחות עם השילוט כתוב בצבע טרי. מדובר כאן בתצלומים מאוד משכנעים.

"כעבור זמן-מה ראה הפרופסור יהודה באואר את הקטעים האלה אצל מוסק. הוא הסתכל על הסרט, ואז אמר: אל תגע בסרט הזה, אסור לגעת בחומר הזה ואסור להקרין אותו! שאלתי: למה? אז החל באואר מספר את הסיפור על

פגישה היטלר והמופתי לא ניתן לו תפקיד

תג היחידה "ערב החופשית" כצבא הגרמני * לא היתה טבילת אש

מחקר עצום ומקיף של נושא זה, כשערכו את הסרט שלהם הסכה ה"81 שהם הכינו ביחד עם המשורר חיים גורי. הם היו מוכנים לתת לנו את כל חומר-הגלם הפילמאי שהיה ברשותם, ולחומר זה צירפנו חומר נוסף שמצאנו בכל מיני ארכיוני-סרטים אחרים. אבל בארבעת הסרטים המסקרים את השואה, חלק מכווד של הקרדיט הוא לסרטים של לוחמי-הגיטאות.

"ישבנו וקיטלגנו את כל החומר הפילמאי הזה. מיינו אותו ורשמנו את כל הנושאים ונושאי-המישנה שבו, ומובן שלפעמים הגעתי למצב שבו אתה לא זוכר מה ראית ומה לא ראית. אבל הייתי גם משוכנע שיש לנו קטע-פילם ובו תאיהגאזים.

"הגשתי לבמאי ניסים מוסק את תסריט העבודה. ביחד אתו הוא קיבל ערימה של סרטים גולמיים. כעבור זמן מה הוא בא אלי ואמר, גמרתי לסדר את זה. איפה תאיהגאזים בפילם? אמרתי לו, שאין מה לדאוג, וזה יהיה בסדר, ושאיני ראיתי במו עיני תאיהגאזים בפילם. כעבור זמן, איתרתי את החומר הזה אצל סטיב אדווארדס (במאי הסרטים

הם משוחזרים. לכן אסור לנו להראות אותם בעמוד האש."

"מיד קיבלתי את זה. אבל הודעתי לבאואר, שעכשיו עליו לספק הוכחות ויוזוליות אחרות שהיו תאיהגאזים. באנו ליד ושמ, אבל עד מהרה התייאשו מאפשרות ששיגי פילם של תאיהגאזים. ניסינו גם להשיג תצלומים בפולין, והפולנים התחמקו מאיתנו. הייתי בעצמי באושוויץ, ולא היו שם תאיהגאזים. מס"תבר שכאשר נסוגו הגרמנים ממחנות ההשמדה, הם הקפידו להרוס ולהשמיד את תאיהגאזים.

"באואר הפנה אותנו לדי"ר קולקה מיד ושמ, והממונה על מחקר התמונות שלנו, דינה גרי, הלכה אליו, חיפשה וחיפשה, ולבסוף הביאה לנו כל מיני תמונות. שאתה יכול לעשות בהן חידונים ולשאול: מה הם היו?

"מסתבר שאין תצלומים מאיתו דבר שתיארו לנו, בניין נאה ומטופח, ולידו ערוגות של פרחים, כאשר אנשים נכנסים אליו מבעד לדלת שעליה כתוב, מרחי צאות אל החדרים שבהם היו המיקלחות. לתיאור זה לא נותרה כל עדות חזותית. "קיימים התיאורים הספרותיים, וגם מאנשים שהיו שם, כמו העדות שאנחנו מביאים מאיש הזונדר-קומנדו, מילטון בוקי. אבל מה שמדהים אותי הוא שיד ושמ, המוסד להנצחה, לא היה מסוגל לספק לנו חומר חזותי איכותי על נושא זה.

"אז הייתי בהתרגשות. מפני שאם לא נותנים לך להשתמש בחומר המצולם של דאכאו, אז מה אתה עושה? ניסים מוסק חרק שיניים. הוא רצה להשתמש בכל מחיר בתצלומים אלה מדאכאו, והוא אמר: אני רוצה להראות לאנשים סרט, והתמונות הללו משמשות עבורי דגם. מה איכפת לי מאיפה התצלומים? אבל אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו את זה. גם כאשר יש תמונות מביימות, ואנחנו מציינים את זה בגוף הסרט. אנחנו קורבנות לכך שהגרמנים מחקרו את עיקבות פישעיהם, ושכמה היסטוריונים מנצלים את זה כדי לטעון שהשמדה לא היתה ולא נבראה."

מונולוג של איש

הזונדר-קומנדו

מילטון בוקי

"כאשר רק הגענו בטרנספורט לביר"קנאו, אז מייד הורידו 300 אנשים מן הטרנספורט ועשו לנו (קיעקעו) את ה"מיספרים, ולמחרת בבוקר ציוו עלינו להתייצב..."

"אז עדיין לא היו בנייני הקרימטוריום נים... שרפו בבורות, והיו כאלה תאי גאו קטנים... העבודה היתה לאסוף את המתים... היה צריך לשים את המתים על מין עגלות כאלה, ולהוביל לבור, ובכור הם נשרפו..."

"חילקו אותנו לפלוגות... הקאפו חילק אותנו. אלה ממינים את הגופות מתאי-הגאזים, אלה סוחבים את המתים, ואלה משליכים את הגוויות. זה עד שהיו בני-ייני קרימטוריונים..."

"שם היו חמישה תנורים, והיו אלה שקראו להם המסיקים, שעבדו ליד התנורים. מילבדם היו כאלה שעבדו בעקיר-תן של שיני-הזהב של המתים, או בגזיות השיער... מישמרת היום הלכה ובהא מישמרת הלילה, אם היה צורך..."

"בתחנה, כשהביאו אותם, מיינו אותם שם. נשים ילדים לחוד, וגברים לחוד. וכך הביאו אותם, לחוד גברים ולחוד נשים..."

"למטה היה החדר שבו התפשטו... אחר-כך הוכנסו לתאיהגאזים, ושם נאמר לאנשים שהם עומדים להתקלח. על הגג היו מין חלונות כאלה, שדרךם הוכנס הגאז. היה איש אס"אס מיוחד שהיה מגיע בעגלה של הצלב-האדום, או הוא הגיע ושפך לשם את הגאז."

"זה נמשך כעשרים דקות, ואז איש האס"אס פתח את הדלת והסתכל אם כולם נחנקו בגאז..."

"לקחנו את המתים, זרקנו למעלית... המעלית עלתה למעלה עד התנורים שהיו למעלה, ושם סחבו את המתים אל התנורים... למעלה עמדו אנשי זונדר-קומנדו אחדים, וסחבו את הגוויות אל התנורים. דהפנו אל התנורים, ושם הגוויות הושמו על קרש, ונדחפו אל תוך התנורים. היו שם חמישה תנורים..."

* הדגל הוא הדגל העיראקי.

* זונדר-קומנדו - "יחידה מיוחדת".